

2. Маркусъ В.О.Криміналістика:навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 558 с.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: постатейна систематизація окремих правових позицій Верховного Суду / І.В. Гловюк, Д.В. Пономаренко, М.І. Пашковський. Київ: Фенікс, 2019. 960 с.

Стужук Аліна Олегівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 3 Національної академії внутрішніх
справ

Науковий керівник: Лісогор В.Г., доцент
кафедри криміналістики та судової
медицини НАВС, кандидат юридичних
наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИ ЗА ОЗНАКАМИ ЗОВНІШНОСТІ

Ідентифікація особи за ознаками її зовнішнього вигляду здійснюється в різний спосіб, зокрема, шляхом опису людини та її зображення. Зміст цієї інформації залежить від джерел її походження, видів використаних методів виявлення, накопичення та аналізу, умов здійснення процесу ідентифікації, підготовленості суб'єктів ідентифікації до її проведення й достовірності отриманих результатів.

Діяльність щодо встановлення певної особи здійснюється поетапно, шляхом використання різних видів ідентифікації з точки зору не тільки повноти інформації, а й права суб'єктів ідентифікації здійснювати цю діяльність. Встановлення особи є одним із завдань суб'єктів правозастосування, для вирішення якого використовуються різні засоби і методи ідентифікації з урахуванням повноважень цих суб'єктів. Залежно від цього оцінюються результати ідентифікації.

Стосовно до мети встановлення особи істотне, якщо не вирішальне, значення має інформація про ознаки зовнішності людини. Вона персоніфікує особу, дозволяючи відповісти на питання, що саме ця людина є або підозрюваним, або потерпілим.

Розглянемо більш докладно складову процесу ідентифікації за ознаками зовнішності особи. Носіями такої інформації є: словесний портрет, суб'єктивний портрет, фотознімок, кадри відеозапису. В ідеалі всі ці носії дозволяють повно і достовірно відображати зовнішній вигляд людини. Людина впізнає особу, яку раніше бачила, з уявного образу, який сформувався в її пам'яті.

Словесний портрет дозволяє пізнати людину по її опису під час оперативно-розшукового заходу, при роботі з обліками. Суб'єктивний портрет дозволяє звзити коло пошуку, знайти схожих осіб. Фотознімок – загально визнаний об'єктивний носій інформації, максимально достовірно відображає зовнішній вигляд особи [1, с. 74].

Кадри відеозапису дозволяють запам'ятати не тільки анатомічні, а й функціональні ознаки зовнішності людини (хода, жестикуляція та ін.).

Однак на практиці ці носії інформації не завжди дозволяють провести ідентифікацію, досягнувши рівня ототожнення. У кращому випадку дають можливість прийти до ймовірного висновку про тотожність.

Уявний образ нерідко буває вкрай бідний і не дає змоги не тільки провести ідентифікацію, але навіть здійснити попередній пошук осіб, які перевіряються. Крім того, на його зміст впливають фактори формування уявлення про зовнішній вигляд особи, які і є змістом уявного образу.

Словесний портрет був запропонований і розроблений А. Бертильоном для опису людини з натури або по фотознімку. Він повинен бути досить докладним, упорядкованим і однаковим.

Однак однаковості не досягається – різні укладачі словесного портрета по-різному оцінюють одну і ту саму ознаку, оскільки більшість ознак відрізняються середніми, звичайними значеннями для певної групи людей і крім того, самі правила визначення ознак орієнтовані на подання про норму ознаки, а вона суб'єктивна у різних людей. У підсумку словесний портрет однієї людини, складений різними особами, відрізняється при його порівнянні.

Крім того, методика словесного портрета використовується для всіх ситуацій ідентифікації, хоча вона була розрахована для реєстрації людини з натури. Очевидно, що докладний опис дрібних ознак зовнішності навряд чи потрібен для впізнання людини в умовах дефіциту часу, наприклад, при перевірці документів. Тут потрібна інша система ознак зовнішності, орієнтована на ситуацію.

Суб'єктивний портрет найбільшою мірою залежить від змісту уявного образу і від уміння співробітника «розшифрувати» цей зміст. Нерідко суб'єктивні портрети настільки далекі від оригіналу – зовнішнього вигляду розшукуваної особи, що можна погодитися з багатьма оперативними працівниками про марність таких портретів. Багато факторів впливають на зміст суб'єктивного портрета [2, с. 49–57, 85–91].

Сигналетичний (впізнавальний) фотознімок, правила виготовлення якого були розроблені ще А. Бертильоном, найбільш надійний, достовірний носій інформації про ознаки зовнішності людини при дотриманні певних правил і умов його отримання [2, с. 34, 35].

Однак на практиці доводиться мати справу з фотознімками, виготовленими з використанням апаратури, не призначеної для фіксації особи з метою її ідентифікації, і в умовах, що не відповідають цим цілям.

У даний час особливу популярність набирають різні косметологічні втручання не тільки серед жінок, ай серед чоловіків,

тому перед співробітниками поліції виникає ряд проблем ідентифікації осіб за ознаками зовнішнього вигляду. У зв'язку із цим в експертній практиці почастішали випадки дослідження фотознімків осіб, зовнішній вигляд яких змінений шляхом косметологічних і хірургічних процедур.

Використання досягнень косметології для маскуванню зовнішніх даних про особу відбувається за двома основними напрямками.

У першому випадку вдаються до косметологічних процедур для маскуванню особливостей особи, які можуть бути використані в якості особливих прикмет під час розшуку.

В іншому випадку проведення різних косметологічних маніпуляцій на обличчі здійснюється з метою зміни статевих ознак.

Ось кілька основних процедур, які найбільш часто користуються попитом у косметологічних центрах або клініках: біоревіталізація; мезотерапія; стек гілокліфтинг; моделювання обличчя особи філерами; ін'єкції ботоксу.

Біоревіталізація – процедура, призначена для насичення глибоких шарів шкіри за допомогою гіалуронової кислоти. Зазвичай біоревіталізацію застосовують при сухості і зневодненні шкіри; при появі дрібних зморшок, викликаному пошкодженням за допомогою ультрафіолету, курінням, стресу тощо.

При травмованості шкіри гіалуронова кислота допомагає прискорити відновлення клітин шкіри. Біоревіталізація підвищує антиоксидантний захист гіперпігментованої зони і сприяє відновленню її кольору, в результаті чого зникають нездоровий колір шкіри, тьмянний її відтінок, пігментні плями, темні кола під очима.

Стек гілок ліфтинг – це процедура, при якій лікар-косметолог шляхом проколу шкіри обличчя вводить під неї різні типи ниток. Нитки зроблені зі спеціальних біологічних матеріалів і бувають такі, які розсмоктуються (вони розпадаються з часом на складові частини і виводяться з організму), і такі, які не розсмоктуються (виконані з матеріалів, що не піддаються процесу розпаду, забезпечують більш виражений ефект і залишаються в шкірі).

Моделювання обличчя філерами. Вікові зміни проявляються не тільки у вигляді зморшок, опущення шкірних покривів або втрати здорового кольору і вологості шкіри, ай у втраті обсягів підшкірно-жирової клітковини на обличчі. Моделювання обличчя дозволяє відновити обсяг у верхніх виличних і скроневиx ділянках, проводити корекцію в нижній ділянці обличчя.

Ін'єкції ботоксу використовуються для усунення мимічних зморшок. Найчастіше вони з'являються на лобі, між бровами, в куточках очей. Препарат вводять в м'яз, де він блокує його сприйнятливість до нервових імпульсів, після чого м'яз перестає рухатися і зморшки в цьому місці починають розгладжуватися. Цей перелік процедур далеко не вичерпний, і в косметології існує ще безліч різних варіантів зміни зовнішності.

Таким чином, ідентифікація особи за ознаками її зовнішнього вигляду є досить складним процесом, в якому можуть бути задіяні різні носії інформації, різні суб'єкти ідентифікації та різні ситуації проведення.

Список використаних джерел

1. Криміналістика [текст]: підручник / В. В. Пясковський, Ю. М. Черноус., А. В. Іщенко, О. О. Алексєєв та ін. К. : Центр учбової літератури, 2015. 544 с.

2. Зинин А.М. Фоторобот: монографія. М.: Юрлитинформ, 2016. 103 с.

Сьомін Олександр Євгенович,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 2 Національної академії внутрішніх
справ

Науковий керівник: Мировська А. В.,

професор кафедри криміналістики
та судової медицини Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

РОЛЬ ДАКТИЛОСКОПІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

З наукових праць Р. Гендлія та Е. Локара відомо, що основні положення дактилоскопії базуються на досвіді століть. Дактилоскопічна наука з'явилася, як мінімум, на 500 років раніше за утворення самого найдавнішого європейського університету. У загальних рисах історію дактилоскопії Е. Локар зазначав, що на узори папілярних ліній звертали увагу ще доісторичні люди. Проте тільки в країнах Сходу (наприклад, Вавилоні та Ніневії) або Дальнього Сходу (наприклад, Китаю та Японії) це спостереження продовжило свій шлях та втілювалося у використанні папілярних узорів при засвідченні договорів та, навіть, фігурування слідів пальців рук у кримінальних справах. Застосування відбитків пальців для засвідчення тотожності особи відбувалося швидше за все у зв'язку із містичними уявленнями про них, ніж чим правильним розумінням їх значення для ідентифікації [4].

Законодавче закріплення залучення фахівців із різних галузей знань до процесу розслідування злочину має майже 200 річну історію. Так, ще у 1832 р. Микола I затвердив Звід законів Російської імперії. До XV тому зазначеного історичного документу увійшли упорядковані закони під назвою «Про судочинство по злочинах», що регулювали кримінально-процесуальні відносини.

Ще у далекому 1892 році вперше застосували дактилоскопічну експертизу у кримінальному провадженні. Так, Франциска Рохас, жінка з міста Некочеа, що в Аргентині, вбила своїх двох дітей і